

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

นิตยสารโรคและแนวทาง การรายงานโรคติดต่ออันตราย และโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง ในประเทศไทย

DDC 64009

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ปี 2563

ไข้ปวดข้อยุงลาย (Chikungunya fever)

ICD-10: A92.0

1. นิยามในการเฝ้าระวังโรค (Case definition for surveillance)

1.1 เกณฑ์ทางคลินิก (Clinical criteria)

ไข้ และปวดกระดูกหรือปวดข้อ ร่วมกับมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ ผื่นลักษณะผื่นแดงแบบละเอียด (Maculopapular rash) ปวดกล้ามเนื้อ ปวดศีรษะ หรือปวดกระบอกตา

1.2 เกณฑ์ทางห้องปฏิบัติการ (Laboratory criteria)

1.2.1 การตรวจทางห้องปฏิบัติการทั่วไป (Presumptive diagnosis)

ไม่มี

1.2.2 การตรวจทางห้องปฏิบัติการจำเพาะ (Specific diagnosis)

- การตรวจหาเชื้อ/แอนติเจน/สารพันธุกรรมของเชื้อ (Pathogen identification)

- วิธี Reverse transcription polymerase chain reaction (RT-PCR) จากตัวอย่างพลาสมา (Plasma) โดยเก็บเลือดด้วยการใช้สารกันเลือดแข็งชนิด EDTA หรือซีรัม (Serum) พบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส ชิคุนกุนยา (Chikungunya virus)

- วิธีเพาะแยกเชื้อ (Viral isolation) โดยใช้ตัวอย่างเดียวกันกับการตรวจด้วยวิธี RT-PCR พบเชื้อไวรัส ชิคุนกุนยา (Chikungunya virus)

- การตรวจหาภูมิคุ้มกันของเชื้อ (Serology)

- วิธี Enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA) โดยใช้ตัวอย่างเดียวกันกับการตรวจด้วยวิธี RT-PCR พบระดับภูมิคุ้มกันชนิด IgM ให้ผลบวก

- วิธี Hemagglutination inhibition test (HI) จากตัวอย่างซีรัมคู่ (Paired sera) เก็บห่างกันอย่างน้อย 10–14 วัน พบระดับภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 4 เท่า (Four fold rising) หรือในตัวอย่างซีรัมเดี่ยว (Single serum) พบระดับภูมิคุ้มกัน $> 1:1280$

2. ประเภทผู้ป่วย (Case classification)

2.1 ผู้ป่วยสงสัย (Suspected case) หมายถึง ผู้ที่มีอาการตามเกณฑ์ทางคลินิก หรือแพทย์วินิจฉัยสงสัยโรค ไข้ปวดข้อยุงลาย

2.2 ผู้ป่วยเข้าข่าย (Probable case) หมายถึง ผู้ที่มีอาการตามเกณฑ์ทางคลินิก และมีประวัติเชื่อมโยงทางระบาดวิทยากับผู้ป่วยยืนยัน หรือมีประวัติเดินทางจากพื้นที่ที่พบการระบาดหรือพบผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อน

2.3 ผู้ป่วยยืนยัน (Confirmed case) หมายถึง ผู้ที่มีอาการตามเกณฑ์ทางคลินิก และมีผลบวกตามเกณฑ์ทางห้องปฏิบัติการจำเพาะข้อใดข้อหนึ่ง

3. การรายงานผู้ป่วยตามระบบเฝ้าระวังโรค (Reporting criteria)

3.1 ให้รายงานตั้งแต่ผู้ป่วยเข้าข่าย ในระบบเฝ้าระวังโรค (รง. 506) รหัสโรค 84 ด้วยรหัส ICD-10: A92.0 จำแนกรหัส Organism type ดังนี้

1. Asian
2. West African
3. ECSA
4. Chikungunya virus, Unspecified
9. Unknown

3.2 ให้รายงานการสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะราย และการระบาดแบบเป็นกลุ่มก้อน ในระบบเฝ้าระวังเหตุการณ์ (Event-based Surveillance System)

4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Verification)

- ผู้ป่วยรายเดียวกันที่ถูกรายงานภายใน 1 ปี ถือว่าเป็นการรายงานซ้ำซ้อน
- ต้องตรวจสอบ (Verify) ข้อมูลผู้ป่วยทุกรายที่ได้รับรายงานไขปวดข้อลุกลามและเสียชีวิต

5. การสอบสวนโรค (Epidemiological investigation)

5.1 การสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะราย (Case investigation) กรณีพบผู้ป่วยเข้าข่ายทุกราย หรือพบผู้ป่วยยืนยันรายใหม่ในพื้นที่ที่ไม่เคยมีรายงานผู้ป่วย หรือกรณีผู้ป่วยเสียชีวิตทุกราย เพื่อหาปัจจัยเสี่ยง แหล่งแพร่โรค และให้สุขศึกษาในการป้องกันโรค

5.2 การสอบสวนการระบาด (Outbreak investigation) กรณีพบผู้ป่วยสงสัยกลุ่มก้อนตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป ภายใน 2 สัปดาห์ โดยมีผู้ป่วยยืนยันอย่างน้อย 1 ราย เพื่อหาเชื้อก่อโรคและสาเหตุของการระบาด โดยให้ดำเนินการตามเงื่อนไขการออกสอบสวนโรคของทีมปฏิบัติการสอบสวนโรค (Joint investigation team: JIT) กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ฉบับปัจจุบัน (ภาคผนวก)

6. หมายเหตุ (Remarks)

- ระยะฟักตัวส่วนใหญ่ 4-8 วัน หลังถูกยุงลายที่มีเชื้อกัด (ตั้งแต่ 1-12 วัน)

7. เอกสารอ้างอิง (References)

- 7.1 ศูนย์กฎหมาย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2560.
- 7.2 สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. นิยามโรคติดต่อ ประเทศไทย. นนทบุรี: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์; 2546.
- 7.3 World Health Organization. Regional Office for South-East Asia. Guidelines for prevention and control of chikungunya fever; 2016. p19-20.
- 7.4 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. การตรวจหาแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัสชิคุนกุนยา [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 7 มิถุนายน 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://nih.dmsc.moph.go.th/login/showimgdetil.php?id=481>